GAZETA KRAKOWSKA

Nro 105.

Z KRAKOWA DNIA 31. GRUDNIA 1815 Roku W NIEDZIELĘ

SENAT RZĄDZĄCY

Wolnego, Niepodległego, i ściśle Neutralnego Miasta Krakowa, i Jego Okręgu.

Uwiadomia Publiczność, iż Redukcya Monet iaka z woli Nayiaśnieyszego Cesarza Wszech Rossyy, Króla Polskiego, z dnia 1go Grudnia r. b. przez Ministerstwo Przychodow i Skarbu, Królestwa Polskiego, Taryffą w Warszawie z dnia 5 Grudnia r. b. ogłoszoną nastąpiła, bynaymniey nietyczy się, Wolnego Miasta Krakowa, i Jego Okręgu, dla którego prawidła kursu Monet, Wysoka Kommissya Organizacyyna trzech Nayiaśnieyszych Dworow, stosownie do Artykułu 9go Traktatu dodatkowego w Wiedniu dnia (21 Kwietnia) 3 Maia 1815 roku ustanowi. Do którego czasu stan kursu wszelkich monet taki, iaki był dotąd, utrzymuie się, i każdego Mieszkańca Wolnego-Miasta Krakowa i iego Okręgu obowiązuie się pod karami Policyynemi, nie uwłaczaiąc bynaymniey prawom kass Królestwa Polskiego w tym Okręgu do czasu ieszcze zostaiącym.

W Krakowie dnia 22 Grudnia 1815.

Wodzicki, P. S.

Mieroszewski, S. J. S.

Sposób oczyszczenia pospolitey wódki żytney i młotowey, iako też przemienienia iey w wódkę Francuzką.

(Z pisma peryodycznego Vaterländiche Blätter.)

Dla Kraiowych Gorzelni.

Pan Hermbstädt, Professor Berliński, Mąż w rzeczy techniczney chemii, wielce zasłużony, opisał w drugim tomie swoiego archiwum chemii rolniczey, kilka sposobow, któremi pospolita wódka żytna oczyszczoną, od zapachu prostey gorzałki i smaku przypalonością trącącego uwolnioną, i tak uszlachetnioną bydź może, że iey od wódki Francuzkiey rozpoznać niepodobna. Ten sposób postępowania został w wielu mieyscach za granicą tak szczęśliwym skutkiem uwieńczony, że na nim znaczne ustanowienia fabryczne zagruntowano.

W państwach tylko Austryackich, ile mi wiadomo, niemyślano dotąd ieszcze o uszlachetnieniu pospolitey, z żyta i młota przepa aney wódki, tem mniey o przemienieniu iey w wódkę Francuzką; mało też przy pędzeniu iey zważaią na to, czy ma zapach prostey gorzałki i smak, lub nie.

Gdy zaś czyszczenie i szlachetnienie wódki nader ważnym iest przedmiotem, i gdy w sposobie postępowania wiele poprawek uczyniono, udzielę tu przeto takowe, aby każdy mógł sobie uszlachetnienie wódki, podług upodobania i małemi nawet uskutecznić cząstkami.

Do pierwszego oczyszczenia, czyli uwolnienia wódki od zapachu i smaku prostey gorzałki, używaią się dobre, czyste, należycie wyżarzone węgle, z miękkiego drzewa, naylępiey z lipiny, szakłąku, czeremechy, kaliny lub wierzbiny, chociaż każdy inny węgiel drzewowy do tego iest zdatnym, ieżeli tylko tak dobrze iest wypalonym, że rozżarzony niewydaie płomienia. Szczególniey służą do tego wypalone węgle, z piecow piekarskich, muszą tylko zawsze tak bydź wypalone, aby iedynie żarzyły się, naymnieyszego zaś niewydawały płomienia.

Węgle tłuką się na proszek grubawy, który przesiewa się przez sito, ażeby grube części odłączyły się od niego.

Srodkiem uszlachetniaiącym wódkę, oczyszczoną węglami, iest eter octowy, czyli nafia octowa (Aeter aceticus, który naylepiey kupić do tego. Eter octowy, iest właściwą istotą, prawdziwey wódce Francuzkiey balsamiczney, zapach owocowy nadaiącą. Eter octowy kształci i zawiera się iuż z natury w wódce Francuzkiey.

Gdy więc czyszczenie pospolitey wódki żytney, lub z młotą, ma bydź uskutecznionem, leie się podobna ilość takowey do szklanney flaszki, wsypuie się na każdę dwa funty, cztery łuty pomienionego proszku węglowego, zatyka się flaszkę korkiem, i miesza się wszystko dobrze i potem stoi wszystko dwa lub trzy dni, w przeciągu którego czasu massa codziennie przynaymniey raz zakłoçona bydź powinna. Potem przecedza się wódka, która iuż wszelki zapach prostey gorzałki utraciła, i czystego, wyskokowego dostała zapachu, przez ostrokrężny worek flanelowy, ażeby się wódka od węgli odłączyła; na pozostałość nalewa się parę razy czysta woda, ażeby wszystkie pozostałe części wyskoku, z worka spłynęły, poczem węgle chowaią się na dalsze działanie.

Oczyszczona tym sposobem wódka, wlewa się do bani alembikowey, albo małemi częściami do szklanney bani skrzywioney, i dystylluie się dopoty dopoki trzy ćwierci tyle płynu niewyydzie, ile się wódki wzięło.

Do każdych dwoch funtow takim sposobem oczyszczoney wódki, wlewa się 160 kropli wyż pomienionego eteru octowego, poczem takowa natychmiast dostaie zapachu i smaku prawdziwey wódki Francuzkiey.

Ażeby zaś takowey nadać także kolor winno-żołty, który przychodząca z Francyi posiada, używa się troszka przepalonego cukru. Na ten koniec dosyć łót cukru roztworzyć w łocie wody, potem

zaś roztwor w małey panwi dopoty na wolnym ogniu gotować, dopoki wodnistość niewyparuie, a cukier kasztanowato-brunatnego niedostanie koloru. Pozostałość roztwarza się w upodobaney ilości czystey wody: z którą ona brunatno-czerwony płyn przedstawia. Tego płynu wlewa się powoli tyle do uszlachetnioney wódki, ile potrzeba, ażeby się kolor pożądany ukazał. Takim sposobem uszlachetniona wódka, rowna się w smaku, zapachu i kolorze zupełnie prawdziwey wodce Francuzkiey. (a)

Niepotrzeba o tem zapominać, że węgle muszą bydź odłączone od wódki przed iey przepalaniem (b), ieżeli się takowa razem z węglami wleie do bani alembikowey lub zakrzywioney, to zawsze część śmierdzącey istoty przeydzie razem z nią do odbieralnika, i zamiar osiągnięty nie będzie.

Baron Meidynger.

Z Peterzburga d. 20 Listopada d. k.

Dnia 16 powrocili z zagranicy WW. Xiężęta Michał i Mikołay, a dnia 18 W. Xiężna Marya z małżonkiem swoim W. Xciem Sasko-Weymarskim.

Z Wilna d. 25 Listopada d. k.

Dzień 24 t. m. nowe nam przynosi uszczęśliwienie. W nim raz ieszcze zostaliśmy udarowani przybyciem ukochanego Monarchy do miasta naszego. Wiechawszy Nayiaśnieyszy Pan w pół do 12tey w nocy, wysiadł w przygotowanym dla siebie pałacu, zwyczaynem mieszkaniu Gubernatorow woiennych, gdzie był przyięty przez JWW. Jenerała Gubernatora woiennego, Gubernatora cywilnego, i Jenerała naczelnego dywizyi woyska stoiącey w Guberniiach Litewskich. Nie zezwolił Monarcha, ażeby mieszkańcy w uroczystym sposobie wychodzili na Jego spotkanie. Palące się tylko ognie rzęsisto oświeconego miasta świadczyły o przywiązaniu poddanych. — Nazaiutrz wyiechał N. Pan incognito dla obeyrzenia miasta; ale poznany od mieszkańcow, gdziekolwiek się ukazał, witany był okrzykami powszechney radości. — Około pierwszey z południa raczył Cesarz Jmć pozwolić przedstawiać sobie Urzędnikow woyskowych i cywilnych, duchowieństwo, obywateli, uniwersytet, urzędnikow miasta, i starszyznę Izraelitow. — Wieczorem raczył N. Pan przyiąć bal dla siebie przez Szlachtę ofiarowany. — Dnia następnego był na woyskowey paradzie, po którey, około godziny 1wszey z południa w dalszą udał się podroż do stolicy państwa.

Dnia 19 przybył JW. Jenerał jazdy Hr. Benningsen z Mohilowa do Tulczyna.

Z Rygi d. 21 Listopada d. k.

N. Cesarzowa panuiąca spodziewana

(a) Niektórzy maią zwyczay cukier, którym wino, wódkę i inne trunki farbuia, nad świecą przypalać; lecz to trunkowi obrzydliwy, przypalonością trącący smak nadaie.

(b) Odłaczenie delikatnego proszku węglowego od płynow, które nim czyszczone bywaią, podlega niektórym trudnościom, ponieważ takowy po części razem z płynem przez bibułę przechodzi. Naylepszym iest worek ostrokrężny, z szarey niekleioney pilśni, do którego się płyn przechodzący tak długo nazad wlewa, dopoki niebędzie zupełnie klarowny.

tu dnia 24, a w krotce po niey i sam N. Cesarz.

Dnia 16 kupiectwo tuteysze dało wielki obiad dla Marszałka Xcia Barclay de Tolly. Tegoż dnia Xże Marszałek przyiął indygenat na szlachectwo Inflantskie.

Xże następca Wirtemberski wieczorem dnia 18 t. m. tu przybył, a dziś rano do Peterzburga wyiechał.

Z Paryża d. 10 *Grudnia.*

Ministrowie Królewscy Xże Rüchelieu, Xże Feltre, HH. Vaublanc, Corwetto i P. Decaze wnieśli d. 8 b. m. proiekt do ustawy, zawieraiącey powszechne przebaczenie w artykułach następuiących:

Ludwik, &c. &c. Art. 1. Wszystkim, którzy należeli do buntu i do przywłaszczenia tronu przez Napoleona Bonapartego, ogłasza się zupełne i całkowite przebaczenie, z następuiącemi wyiątkami:

— 2. Rozporządzenie z d. 24 Lipca r. b. utrzymane iest całkowicie względem wymienionych w 1wszym iego artykule osob.

— 3. Co do osob w 2gim iego artykule wymienionych, te maią we dwa miesiące po ogłoszeniu ninieyszey ustawy opuścić Francyą i bez wyraźnego zezwolenia Króla nie mogą wrócić do kraiu, pod karą bycia wyprowadzonemi.

— 4. Wszystkie członki lub krewni Bonapartego, aż do stryiow i wnukow oddalonemi są na zawsze z Francyi, i obowiązanemi opuścić ią wprzeciągu miesiąca pod karami iakie są 91 Art. kodexu kryminalnego przepisane. Nie mogą w kraiu Francuzkim posiadać ani praw obywatelskich, ani dobr, ani uposażeń, pensyy lub tytułow, ale obowiązanemi są wyprzedać one w przeciągu 6 miesięcy.

— 5. Od ninieyszego przebaczenia są daley wyięte wszystkie osoby, przeciw którem przed ogłoszeniem ninieyszey ustawy rozpoczęte są sprawy lub zapadły wyroki sądowe. Rozpoczęte sprawy maią bydź kończone, a zapadłe wyroki uskutecznione.

— 6. W ninieyszem przebaczeniu nie są także obięte osoby, które w iakimkolwik bądź czasie dopuściły się zbrodni lub przestępstw przeciw poiedynczem osobom, i maią bydź podług ustaw kraiowych sądzone. — Dań w zamku Tuilleries, &c.

Po przeczytaniu tego proiektu do ustawy rzekł Xże Rüchelieu: " Nie iest to, Mci Panowie, przełożona wam ustawa pierwszą w dzieiach Francuzkich. Henryk IV którego przykład miło mi tu przytoczyć, ogłosił w roku 1594 podobneż powszechne przebaczenie i Francya uratowaną została. „ — Na te słowa całe zgromadzenie podniosło w górę kapelusze i wykrzyknęło z zapałem: Niech żyie Król!

Na taynem posiedzeniu izby deputowanych d. 9 b. m. miał Hr. Rochefoucault wnieść, ażeby d. 21 Stycznia, iako rocznica śmierci Ludwika XVI. obchodzony był w całey Francyi iako dzień żałobny i po wszystkich kościołach odprawiane były exekwiie.

Sprawa Jen. Debelle odbywa się w drugim woyskowym sądzie Paryzkim.

Sprawa Hr. Lawalette roztrząsana będzie d. 14 b. m. w sądzie kassacyynym, i powszechnie sądzą, iż nie minie go los

Neia. Sprawa Jen. Drouot rozpoczęła się iuż w pierwszym woyskowym sądzie Paryzkim.

Król daiąc Xciu Wellingtonowi order S: Ducha, udzielił mu oraz tytuł Xcia Brunoy.

Urzędowa gazeta dzisieysza potwierdza mianowanie Radcy stanu Hr. Reinhard posłem Francuzkim przy seymie ligi Niemieckiey.

W wielu departamentach potworzyły się Królewsko-polityczne towarzystwa, które mienią się bydź od J. K. Mci upoważnionemi; lecz przedsiębrane iuż są środki do zabronienia takowych klubow. W domu ulicy Honoryusza w Paryżu bywaią częste schadzi; mniemaia, iż zbieraią się tam deputowani z strony opozycyyney.

Od kilku dni kupuią bardzo w Paryzu dwa pisemka: (Pierwsze iest historyczny pamiętnik względem Fouché Xcia Otrantu.) Przywiedzione iest w nim wszystko, co podczas rewolucyy uczynił, iako to, że w Nevres, Lyonnie i innych mieyscach po 100 ludzi na śmierć skazywał, tudzież umiarkowanie, które iako Minister w ostatnich czasach okazał, co zdaie się okazywać niepodobieństwo, ażeby to ta sama była osoba. Przy wyyściu tego pamiętnika rozeszła się pogłoska, iż będzie z poselstwa Drezdeńskiego odwołany i pod sąd oddany; ale z powodu wielkich usług, które Francyi iako minister uczynił, wątpią, izby do tego przyszło. — Drugie pisemko ma tytuł: "Usprawiedliwiaiący Pamiętnik obwinionego przez 4 kolegow Hr. Lanjuinais.„

Rozpuszczona pogłoska, iakoby Król darował Xciu Wellingtonowi maiętność Grosbois, sprawiła tu wielkie zadziwienie.

Jedna z gazet Niemieckich literackich, umieściła następuiący artykuł:

Duch czasu.

Wystawiony w liście z okrętu Northumberland pisanym.

" Trudno powiedzieć, wynurzył Napoleon w potoczney rozmowie, co przyszłość przyniesie; ia zgubne tylko przewiduię wypadki. Bez wątpienia naywiększą będzie grał rolę Rząd, który naylepiey zna ducha czasu i idzie za iego kierunkiem. Wielu chcą wątpić o istnieniu tego ducha; nauczą się wierzyć w niego włożywszy palce w własne rany. — Każdy czas ma swoy panuiący charakter, chociaż niemożna wiedzieć z pewnością, zkąd i iak się ziawił? Będący powyższego zdania, poymuią przecież, iż naprożnoby wzywano teraz pobożne Chrześciaństwo do krucyaty..... Że to było podobnem do uskutecznienia, a nie iest iuż teraz, tego w duchu czasu szukać należy. Rowna on się do wichru na morzach. Żaden żeglarz niebędzie się kusił, napędzać przeciw niemu niepotrzebnie swoy statek. Duch ten nie iest naypotężnieyszym dla tego, że iest naylepszym. Podobnym iest do kozery w kartach; wszystko co kolor iego nosi, inne przebiia. Powiedziałbym niemal, że duch czasu daie rysunek do obrazu, który historya ma wystawić, działaiące zaś osoby daią kolory, podział światło i cień. Moy czas potrzebował mnie, i dla tego mnie znalazł, gdybym ia był niebył, zna-

łazłby się był iaki Cezar, Kromwel lub Napoleon. Że to ia właśnie byłem, to skoiarzyło ducha mego z czasem i nadało mu w ukształceniu owo piętno, któregoby bezemnie mieć niemógł.

" W czasie Rzymianina Flaminiusza, Alexander niebyłby zburzył Państwa Krezusa, i to iuż wieleby było, gdyby był skończył iak Filopemen. Wszystko co się ma udadź, ma swoy czas wysiewu i doyrzewania; znaleść go iest naywiększą mądrością. Cały zbior żniwa mozołuie po skałach rozsiany, lub w niewczas w łonie nayurodzaynieyszey zagrzebany ziemi, niedaie plonu, kiedy tymczasem ziarno wypadłe z dzioba ptaka w właściwey chwili, bogactw rozległey wyspy może bydź zarodem. Jest to wielka prawda, którą ia wielką musiałem opłacić ceną. — Zamilkł na chwilę Napoleon, zasępiło się iego czoło, lecz wkrótce mowił daley z zwykłą sobie żywością: „ Dla tego tylko że niechciałem rozumieć głosu ducha czasu, utraciłem naypięknieysze Państwo, a ieszcze pięknieyszą sławę. Na Elbie poznałem błąd moy; iuż było za pożno. Co popędem czasu wciągniętym zostaie w morze wieczności, nigdy się iuż niewzniesie do swego źrodła. W dzieiach niemasz pokuty; każdy czyn wydaie na siebie nieodzowny wyrok. Dla wielkich wypadkow iedna tylko szczęśliwa iest chwila; utraciłem ia. Tak, iak nikną przesądowi znaione skarby; (które on wykopuie,) kiedy upływa godzina grozy, tak mąż naydzielnieyszy utraca wszystkie natężenia czynu obfitego w skutki, skoro pominie sprzyiaiącą chwilę. Mniemałem, iż z wielką mądrością buduię na dawney podstawie, opieraiąc bezpieczeństwo mego tronu na dziedzictwie powagi i mocy, a Francyi przewagę na nienaturalnym związku obcemi Państwy. Niewiedziałem, że to Państwo moie utwierdzić miało, co inne zatrzęsło. Gdybym był chciał słuchać uczciwego człowieka (Carnot?) wszystko byłoby inaczey, a ia niebyłbym tutay.

" Utworzyłem do trzechset niewdzięcznych rodzin, które nad massę narodu wyniosłem, a które, z całą swoią nieudolnością, z całą nienawiścią, iaką na mnie zwaliły, uwiesiły się iak wagi u zegaru, który wybiiał moie pełne przebaczeń godziny. Godny zazdrości dar posiada, kto do dumnego zaufania w sobie, iakie nas i drugich odwagą i siłą napełnia, łączy skromną nieufność, która zapewnia mądre użycie tey korzyści. Moim naywiększym błędem było, iż mniemałem, że niemogę popełnić żadnego, którego niebyłbym w stanie poprawić. Uwiodłem się; lecz iak trudno rozpoznać prawdę, niech naucza przestrogą będący moy przykład, który miłość własna innych na swoię korzyść wykładać będzie, a przez to upadek ich przyśpieszy. Aby widzieć rzecz tak iak iest rzeczywiście, trzeba stać w prawdziwem stanowisku widzenia. Tron niezdaie się bydź niem zawsze, aby można, rozpoznać bez przeszkody z pewnością, co dla Rządzącego i rządzonych iest użytecznem. „

Zapytał się ieden z towarzystwa, co istotnie rozumie przez ducha czasu? "Zdanie publiczne, odpowiedział, wyiawia wolą swoię. Lecz trzeba się strzedz, aby głosu dziennikarzy niebrać za głos iego.

Niemasz końca nędzney gadaniny w czasach naszych. Zaledwie kto nauczył się pisać, a iuż pisząc chce uczyć. Kto małym swym domem zawiądować nieumie zawiąduie złatwością wielkiemi Państwy. Że przy szklance układaią sprawy Państw, i o życiu i wartości wsławionych ludzi stanowią, iak o cenie produktow na targu, to można cierpieć dopoty, dopoki namiętnością tchnące rozwodzenie się tłumu i przywodzcow iego, nie ma żadnego wpływu na postanowienia Rządu. Jest to Ostracyzm wykonywany przez lud w literaturze, którey kształtu iey demokratycznego odebrać nie można. Jednakże fałszywe organy zdania publicznego, tam tylko są znaczącemi, gdzie panuiący i lud są w sprzeczności, tak iak nikczemni Adwokaci, tylko przy nikczemnych Sędziach i sprawach, popisywać się mogą. Trzebaby mi było żyć pomiędzy ludami, kiedy Sylla mógł naywyższą władzę złożyć na publicznym placu (forum), kiedy cały lud oświadczył, że niechce naywiększey korzyści, skoro ią Arystydes za niesłuszność uznaie; kiedy cieszył się obywatel, iż naprożno szukał urzędu, bo oyczyzna godnieyszych od niego liczyła ieszcze mężow.

" Duch, iaki niektórzy Pisarze udaią za ducha czasu, ma to wspólnego z widmami, że strasznym iest tylko dla tych, którzy w niego wierzą. Ludwik XVI. siedziałby dotąd na tronie, iako Król konstytucyyny, gdyby się był Panu Mirabeau przez Ministerium, a bezczelnemu Poczmistrzowi, który śmiał go zatrzymać, wywdzięczył wystrzałem z pistoletu. Ducha czasu i ludu, nienależało się lękać, chociażby było przyszło Monarsze do głowy, Oyca Duchene do domu szalonych, a Marata na galery posłać. Czego czas chce koniecznie i otwarcie wynurza: iest: uznanie szlachectwa, zasług, i podobnych praw, pomiędzy wszystkiemi członkami Państwa. Chcą teraz żyiącey siły i czynow, i aby im obumarłe słowo, z czczemi formami i zwyczaiowemi roszszerzaniami, drogi niezastępowało. Wedle tego cała machina sprężyn czasu rewolucyynego, obraca się iakby około swey osi. Dawne niechce się ziednoczyć z nowem; a gdy niezaydzie poiednanie, do któregoj dawne z wykwitnością uzbraiac się będzie podadź rękę, w ten czas nie ieden może za mną pielgrzymować na wyspę Stey Heleny, a przecież pokoiu nie będzie w świecie. Jest rodzay odwagi, która naigrawa się z odległego niebezpieczeństwa, lecz gdy iest blizko tem bardziey się go lęka; tą odwagą szkodliwszą iest od tchorzowstwa. Przy sposobie myślenia iaki panuie teraz w niektórych Państwach, będąc na mieyscu Rejenta dałbym pokoy choć pod uciążliwemi warunkami, ażeby niestawić się w potrzebie przyięcia go choć pod korzystnemi. Rząd, który dla spokoyności musi układać się z poddanymi, nie ma iey zaiste. Rewolucye podobne są do lawiny; nędzna garść śniegu w zarodzie, kończy spadnięciem z piorunowym gromem zlodowaciałey gory, która całe zalega doliny i wsie w wnętrznościach swoich grzebie.

Z Neapolu d. 29 Listopada.

D. 21 b. m. C. K. Austryacki poseł przy Dworze tuteyszym, Xże Jabłonow-

ski, oddał naszemu Krńlowi pismo od swoiego Monarchy, w którem winszuie mu szczęśliwie odwroconego zbrodniczego zamachu Miurata i okazaney do J. K. Mci od iego poddanych miłości i wierności. (Takież pismo oddał przed kilku dniami poseł Francuzki w imieniu swoiego Monarchy)

Zawdzięczaiąc J. K. Mość ważne usługi upoważnionego przy C. K. Austryackim Dworze posła swoiego, Komandera Don Alvaro Ruffo, a mi nowicie podczas ostatniego kongressu w Wiednia i zawarciu przymierza z Austryą, wyniosł go wyrokiem swoim do godności Xcia z rocznym dochodem 6000 dukatow, udzielił mu wielki krzyż orderu Ferdynanda, order zasługi i mianował go radcą stanu.

Innym wyrokiem zaszczycił J. K. Mość Xcia Serra-Capriola wielkim krzyżem orderu Ferdynanda i naznaczył mu 2000 dukatow roczney pensyi.

Wczoray nastąpiło tu zaslubienie C. K. Austryackiego Feldm. porucznika Hr. Nugent z corką Xżny Riario Somme, poczem nowożeńcy odiechali do San Benedetto.

Od granic Hiszpańskich d. 16 *Listopada.*

Podług Madryckiey gazety Dworskiey żonie Sierżanta Maryi Franciszce de Lira, która podczas obrony Ciudad-Rodrigo w roku 1810 obok swoiego męża oręż nosiła i razem z osadą do Francyi poprowadzoną została, wyznaczył Król płacą i racye sierżanckie.

Taż gazeta donosi, iż z St. Jago i Chili przybyło dwoch deputowanych i d. 13 b. m. złożył, i ustop Rróla hołd wierności i miłości tey prowincyi.

Wydany przez Inkwizycyą nowy reiestr zakazanych Xiążek obeymuie wszystkie wczasie rewolucyi Hiszpańskiey aż do powrotu Króla Ferdynanda drukowane Xiążki.

Z Rzymu d. 21 *Listopada.*

Na chwałę Chrześciaństwa miały Europeyskie Mocarstwa na wniesienie Admirała Sidney Smith postanowić położyć koniec rozboiom Afrykańskich Barbareskow. Jak mowią zawarty został traktat, który składać się ma z 139 artykułow, i naszemu Sekretarzowi stanu iest udzielony. Oprocz zniesienia handlu niewolnikami, postanowił kongress Paryzki, co stanowić będzie w dziejach epokę, nadać Afrykańskim nadmorskim kraiom taki rząd, który nada rękoymiią przyszłey spokoyności i porządku. Woyska przeznaczone do tey wyprawy, wynosić maią 45,000 ludzi, co nie zdaie się zawiele. Wszyscy będący w niewoli Chrześcianie maią bydź uwolnionemi i woyska wyprawy mieć maią iednakowe mundury. Papież ma mieć wolność wysłać do Afryki legata, ktory iednak nie powinien się do spraw politycznych mięszać. Porta będzie, iak mowią, w tey woynie neutralną, a Oyciec S. da woysku święte chorągwie i znaki. — Zyczyć należy, aby ten traktat, o którym pisma Francuzkie wspominaią, potwierdził się autentycznie!

Przy zaczenaiącey się prenumeracie na Gazetę Krakowską od 1go Stycznia 1816 uprasza iey Redaktor, aby życzący ią trzymać raczyli się wcześnie zgłaszac.

DODATEK
DO Nro 105
GAZETY KRAKOWSKIEY

Z KRAKOWA DNIA 31 GRUDNIA 1815 Roku W NIEDZIELĘ.

Z Warszawy d. 26 Grudnia.

Dzień onegdayszy, rocznica Urodzin N. Cesarza i Króla, uświetniony tu został Uroczystością Ogłoszenia wiekopomnego dzieła Mądrości i Łaski ukochanego Monarchy naszego, to iest: Ustawy Konstytucyyney Królestwa Polskiego i odebrania przysięgi od Namiestnika.

Po złożonych przez Władze kraiowe powinszowaniach J. Cesarzew. Mci W. Xciu Konstantemu i po odbytem nabożeństwie w Kaplicy obrządku Greckiego, Senat, złożony z dawnych i nowych swych członków, zgromadził się w sali Senatorskiey w Zamku około godziny 11tey przed południem.

Wszystkie Władze i arbitrowie zaięli mieysca w porządku przepisanym. Loże i galerye po bokach na przeciw Tronu pełne były Dam.

JW. Prezes Senatu Hrabia Ostrowski uwiadomiony o przybyciu Rządu tymczasowego, wezwał na przyięcie onego JWW. Bielinskiego Woiewodę i Czarneckiego Kasztelana, którzy też wprowadzili do sali Rząd tymczasowy, otoczony Ministrami Radcami Stanu, Referendarzami i innemi Urzędnikami.

Przybywszy Rząd tymczasowy zaiął mieysce u stopni Tronu, przy którym zebrane były osoby oboyga narodow należące do dworu, tudzież nowo nominowani przez N. Pana Urzędnicy Dworu Królewskiego, Szambelani i Kamerjunkrowie.

Prezes Rządu tymczasowego wezwał JW. Referendarza, głównego Sekretarza Rządu, Szaniawskiego, do przeczytania Wyroku Królewskiego upoważniaiącego Rząd do ogłoszenia Ustawy Konstytucyyney i złożenia iey w Senacie, poczem JO. Xże Adam Czartoryski Wiceprezes Rządu tymczasowego zabrał głos w tych słowach:

Czyniąc zadosyć dopiero przeczytanym rozkazom N. Cesarza i Króla, Rząd tymczasowy przybył do tey starodawney praw Swiątyni, dla ogłoszenia Ustawy konstytucyyney i złożenia iey w Senacie.

Ludzie, okoliczności, wypadki, iakożkolwiek zdaią się bydź ważnemi, miiaią wkrotce i niewstrzymaną po sobie nikną

Dla niewiadomego dotąd przypadku nie nadeszły do Krakowa ostatnie poczty z Hamburga, Berlina, &c.

koleią. W biegu spraw ludzkich iedno tylko stałem nazwać się może; a tem są Ustawy, którym przezorna myśl Prawodawcy i przywiązanie ludow cechę nieodmienności nadały. W ow czas staią się one częścią ich istnienia. Wiekami zamiast słabnąć stokrotnie zmocniaią, wpływ swoy i użytki nie są dla wybranych ludzi kilku, nie dla klassy iakiey ani dla iednego tylko pokolenia; nie zaiste; kiedy się na odwiecznych prawdy i słuszności opieraią zasadach, dobro millionow pokoleń maią w zamiarze; przez cały ciąg życia narodu stanowią losy iego; kształcą moralność, charakter, uczucia, zapewniaią mu byt swobodny i dostatki; a w sobie odnawiaiące zawieraiąc żywioły niedozwalaią mu starzeć; owszem z naydawnieyszych pamiątek sposoby odmłodnienia dostarczaią i nabywania świeżey coraz czerstwości. Taka nieprzeyrzana przyszłość przed wami się otwiera Polacy. Takim to was darem Król wasz uszczęśliwia. Mógł potęgą tylko władać. Mało ważąc nieszczęścia wasze i modły, mógł w naytwardsze więzy bezbronną oblec krainę. Lecz światłem, wyższem i samodzielnem cnót swoich prowadzony natchnieniem, wolał nie samą potęgą, ale nadto wdzięcznością, przywiązaniem władać i tą cudowną siłą, która w mieysce postrachu, obowiązki, zamiast przymusu, poświęcenie się i chęci dobrowolne wyprowadza, a w iedney powszechney zgodności wolą i interess wszystkich połącza.

Nieszczęsna Polska długo burzami miotana, nieznała iuż od dawna chwili odpoczynku. Na prożno czuła potrzebę i wzdychała za możnością ustalenia i poprawy wewnętrznych urządzeń. Trwoga, niepewność, straty naydotkliwsze napełniały rok po roku dni nasze; grożące klęski stykaiąc się z dopiero doznanemi, truły krotką przerwę odetchnienia. Zyczenia obywatelow ciągle pasowały się z nieubłaganym konieczności nakazem; nadzieie i pochlebstwa siły i silenia, zawsze między sobą sprzeczne, umęczony kray wystawiały na rosnące zawichrzenia i żale. Dziś losy przemawiaia przez usta Tworcy, Dobroczyńcy i Króla. Łączą nas z bratnim, szlachetnym narodem, którego wielkość iuż nie trwożyć ale zabezpieczać będzie.

Przeznaczeniem naszem odtąd kieruie ten co nad niem koniecznie stanowić musiał. Jego zamysłow i uwag, Jego trudow, iest owocem ustawa w którey przyszłe zakładamy szczęście. Własnego dzieła iuż niezechce opuścić, i potrafi go wysoką utrzymać opieką. Gdy zatem wola dawcy i życzenia obdarzonych do iednego zmierzaią celu, możeż bydź pewnieysza przyszłości rękoymia?

Te karty, w których są zawarte Polsce życie nadaiące wyroki, zostaną na zawsze w dzieiach świata godnym podziwienia i uwielbień rodu ludzkiego pomnikiem. W nich Monarcha naypotężnieyszy wśrod całego ogromu sił swoich szanuie zwyciężonego ludu prawa, i berło swoie dobroczynnemu ich umiarkowaniu porucza. Co mowię? nie ścieśnia on w skutku woli swoiey; — wie dobrze, że ta wola podług słuszności tylko i dla dobra poddanych chcieć może, i że otoczona przybranem zewsząd światłem nieomylnieyszą i silnieyszą się robi; a tak porządku ożywiaiącego, surowey i niezgiętey sprawiedliwości, i zachowawczey wolności sam tu drogocenne umieścił zarody. W nich Rząd energiią, rządzony bezpieczeństwo, narod

swoię godność, a wszyscy prawa i powinności znaydą. Dzień dzisieyszy podwoynie dla nas uroczysty, z tkliwem dla Dobroczyńcy i Prawodawcy naszego uniesieniem, wiecznie na tey ziemi obchodzonym będzie, poki na niey mowa Polska da się słyszeć, poki w mieszkańcach krew przodkow nie zastygnie.

Dzień ten zaczyna nową epokę dla narodu. Stawia go na drodze wszelkich społecznych polepszeń, po którey przez kilka wiekow przeciwne okoliczności postępować mu nie dozwoliły. Tey drogi stale się trzymaiac, teraz dopiero Polacy sami około własnego szczęścia spokoynie i bezpiecznie pracować zdołaią.

Lecz nie wolno nam dłużey odkładać momentu, w którym posłuchać macie zbioru nadanych zaręczeń i łask. Poznawszy prawdziwą rozciągłość darow Monarchy, głos w tych murach podniesiony naygorętszey wdzięczności po całym niechay odezwie się kraiu; wdzięczności nigdy nie zatartey, którey wyrazy żywiey ieszcze, ieżli bydź może, poźne nasze, wspominaiąc ten dzień solenny, powtarzać będą potomki.

Jak tylko Ustawa Konstytucyyna przeczytaną zostanie, złożemy ią podług rozkazu N. Pana w twoie ręce dostoyny Prezesie Senatu, aby odtąd drogi ten zakład pomyślności kraiowey zostawał pod strażą pierwszey rady Króla i narodu,

Członkowie Rządu tymczasowego, przy końcu swego urzędowania, uważaią to bydź nie zasłużoną wprawdzie, lecz razem naywyższa dla siebie nagrodą, iż N. Pan raczył ich przeznaczyć do zastąpienia poswieconey Jego osoby w uroczystości na wieki dla odrodzonego kraiu stanowczey, i powierzył im ogłoszenie naywiększego dobrodzieystwa, co na ziemi Monarcha dać, a narod odebrać może.

Po tym głosie, JW. Minister Sekret. Stanu Sobolewski przystąpił do czytania Ustawy Konstytucyyney, a gdy przeczytał artykuł iey 108, stanowiący: iż Xiażęta krwi Cesarsko-Królewskiey są członkami Senatu, wszyscy Senatorowie powstawszy skłonili się obecnemu Jego Cesarzewiczowskiey Mości W. Xciu Konstantemu, który zasiadł zaraz krzesło w Senacie po prawey stronie Tronu przed Biskupami, poczem JW. Minister skończył czytanie Ustawy Konstytucyyney, a JW. Prezes Senatu zbliżył się do Tronu dla odebrania teyże Ustawy od Rządu tymczasowego, i wrociwszy na swe mieysce tak z pamięci przemowił:

Panowie!

Obchod uroczysty nadania Konstytucyi Narodowi Polskiemu iest dzisiay, i na potomne wieki bydź powinien dniem świętym, i epoka stanowiącą szczęście Polakow. — Ten dzień tem iest świetnieyszym i milszym dla serc naszych, że szczęśliwem zdarzeniem przypada w nim rocznica urodzin N. Alexandra Króla Polskiego, Pana naszego Miłościwego, który nam tak wielkie dobrodzieystwo Konstytucyi udziela. — W tym dniu chciałbym się zaiąć wystawieniem wszelkich moich uczuć, lecz słabość sił fizycznych odbiera mi możność dopełnienia chęci moiey, przeto pozwolicie Panowie, że krotką przemowę, do dzisieyszey okoliczności stosowną, przeczyta JPan Sekretarz Senatu.

Poczem oddał następuiącą mowę swoię do odczytania JW. Niemczewiczowi Sekretarzowi Senatu.

Panowie!

" Wiek moy, tylu przemian oyczyzny naszey obecny świadek, stopień w Senacie Królestwa, i wdzięczność naylepszemu z Monarchow, powołuią mnie zarowno do wynurzenia uczuć, iakiemi iest dziś zaięta dusza, i cała istność moia; lecz ktoż z Polakow nie dzieli ich zemną! ktoż cenić przyzwoicie nieumiałby zaszczytu i korzyści, iakie na kray nasz spływaią z nadaney nam dobrotliwie i wspaniale Konstytucyi? Ktoż iey poczytywać nie będzie za węgielny kamień swobod i wolności, narodowey? za podstawę szczęścia i pomyślności publiczney? Słyszeliście ią dopiero Panowie, i wszystkie iey dobroczynne rysy wdzięczną rozwagą przebiegacie, ile do potrzeb kraiu i narodowości naszey iest przystosowana; iak gruntownie na zasadach prawa przyrodzonego oparta; iak wszystkie rodziny mieszkańcow rowney opieki prawem ogarnia; iak świętą i nietykalną osobę Monarchy zabezpiecza; iaką wdzięczność i posłuszeństwo dla głowy narodu, znamieniem Bożem oznaczoney na serca i sumnienia na-

sze rozciąga; iak wskrzeszonemu narodowi naszemu nową istność nadaie, aby w uczestnictwie Prawodawstwa przez wybranych od siebie reprezentantow o własnych potrzebach swoich swobodnie radził i stanowił. Jakoż z tak doskonale urządzoney zgodności między Władzą wykonawczą, wyłącznie Monarsze służącą, i prawodawczą narod reprezentuiącą, trwały porządek, spokoyność, doskonałe prawa, bezpieczeństwo osob i własności prywatney, słowem, pomyślność ogolna rządzonych osiągniona bydź musi.

Lecz komuż Panowie tak zaszczytny byt? komu to nieoszacowane dobrodzieystwo winni iesteśmy? O lube, o drogie imie Alexandra! po całey przestrzeni Europy z wdzięcznością i błogosławieństwem wymawiane! Twey to mądrości prawodawczey, Twey łagodności duszy i charakteru, Twey wielkomyślności i dobroci żaden z Monarchow dotąd ani wyrownał, ani Cię przewyższyć zdoła! Twoie życie, Twoie zdrowie, Twoia pomyślność osobista, stać się też musiały odtąd naszą własnością, naszym skarbem naydroższym, za którego zachowanie każdy Polak bez różnicy stanu, wieku i powołania, życie oddać, i krew swą przelać iest gotow.

Staraymy się okazać iak naygodnieyszemi tak świetnego przeznaczenia, do iakiego nas po tylu żałosnych doświadczeniach wznosi Ustawą Konstytucyyna wspaniałomyślny Wskrzesiciel Królestwa Polskiego. Postępuymy w duchu i dążności, iaką nam aktem tym wiekopomnym wskazuie; uważaymy go z uczuciem religiynem, iako pomnik świadczący o świetnych cnotach i mądrości, które imieniowi Monarchy naszego nieśmiertelność zaręczaia; usiłuymy wpaiać w serca i umysły dzieci naszych też same uczucia miłości oyczyzny, wdzięczności i wierności dla Monarchy i rodziny Jego, niemniey wierności niezłomney dla Konstytucyi, iakiemi są przeięte serca nasze; oddaymy pod straż i zachowanie odradzaiącym się pokoleniom ten nowy zaród istnienia naszego, ten święty ogień rozniecony w sercach naszych, a nikt z obcych ani się na swobody i wolności nasze narodowe targnąć, ani nam ich odiąć nie będzie dosyć silnym.

JW. Główny Sekretarz Rządu tymczasowego przeczytał potem nominacyią przez N. Pana Namiestnika JW. Woiewodę, Jenerała piechoty Zaiączka, tudzież upoważnienie przez N. Pana Rządu tymczasowego do odebrania przysięgi od niego. Stosownie do tego wysłani od Rządu JJ. WW. Minister Skarbu i Minister Sekretarz Stanu, zaprosili JW. Namiestnika, ażeby się zbliżył do podnożka Tronu; co gdy nastąpiło, wykonaną została przez niego, przepisana w art. 70 Ustawy Konstytucyyney, przysięga, czytana mu przez JW. Ministra Sekretarza Stanu

Dalszy ciąg w przyszłym Numerze.

DONIESIENIA.

Komornik Powiatu Jędrzeiowskiego Departamentu Krakowskiego oświadcza publiczności iż dnia 7 Stycznia 1816 po południu o godzinie 2 w mieście Wodzisławiu w Rynku pod Nrem 1, Sprzedane będą effekta iako to woły, krowy, woz, zaś Dom wiezdny z Ogrodem i Browarkiem przy Zarnowskiey pod Nrem 96 leżący, w Dzierżawę na rok ieden i Następne aż do zupełnego zaspokoienia wierzyciela W. Grzegorza Zagrodzkiego w Summie zp. 2049 tudzież kosztow prawnych: —— Zyczący sobie nabycia tak effektow iakoli też Dzierżawy ma się zaopatrzyć w gotowy pieniądz gruby Srebrny zaś w Kancellaryi podpisanego w Jędrzeiowie pod pod Nrem 161 zamieszkałego. Cenę effektow i warunki Dzierżawy przeyrzeć można.

W Wodzisławiu d. 16 Grudnia 1815.

Franciszek Komornicki, Kom. Sądowy Ptu Jęd.

W Krakowie przy Jatkach Rzeźnicych w kamienicy Nro 626. Na pierwszym piętrze dnia 3 Stycznia 1816 o godzinie 9 ranny odbędzie się licytacya, komod, krzeseł, kanap, zegarow, fortepiian, Landsawtow, Faiansu, naczyn kuchennych i innych; kupna życzących sobie na mieyscu oznaczonym i czas zaprasza.

W Krakowie d. 28 Grudnia 1815.

Skorczyński Kom. Krak.